

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Rosa lignea, seu silentium & amor solitudinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

prehendi, si te praesentem vituperari, si carpi, si conviciari in te dici audias, tu aut omnia silentio refelle; si silendum non putes (quod saepe optimum) joco sic responde: Quae te, ne me ita in os laudes. Aut: Quid jam amplius? nondum enumerasti omnes virtutes meas? Ita joco illum magis feries, quam si grandem in illum faciliam retor sis.

Optime hanc in rem suadens Seneca: Alia, inquit, differenda sunt, alia deridenda, alia donanda. Circumscribenda multis modis ira est. Pleraque in lulum jocumque vertantur. Socratem, ajunt, colapho percussum nihil amplius dixisse, quam, *Molestum esse, quod nescirent homines, quando cum galea prodire deberent.* Huc conducit, non omnia videre, nec audire omnia. Multae nos injuriae transeant: ex quibus pleraque non accipit, qui nescit. Non vis esse iracundus, ne sis curiosus: qui inquirat, quid in se dictum sit, qui malignos sermones etiam si seceret habiti sunt, eruit, seipsum inquietat, & in bellum protrahit.

Quod si quis deprehendat, mansuetudinem a se sapientius, contra quam facere statuerit, violatam, ita seipsum Castiani suavis, oburgans alloquitur: Tunc ille es, bone vir, qui mala omnia superaturum animo proposueras, qui maximas conviciorum acerbitates tolerare decreveras: quomodo invicta illa patientia tua levissimi verbi prolatione confossa est? quomodo immobilem illam mansuetudinem tuam vel convicioli aura deiecit? quomodo ingentem certaminis apparatum exigua hostis umbra contrivit? ubinam illud est, quod mani fidentia proclamabas? Proba me, Domine, & tenta me, ure renes meos, & cor meum: proba me, & scito cor meum; intorqua me, & cognosce semitas meas, si via iniquitatis in me est? Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua. Heu quam inanes & nulli sunt coartus mei, quam in incepto non peristi, quam graviter mansuetudinem offendi?

Tali in seipsum animadversione utatur, culpam mobilitatis castiget, crebras animi commotiones jejuniis aliisque penis exerceat. Atque ita seipsum ad leges mansuetudinis formet. Ita ex omnibus affectibus maxime teret ac rabidus, nec ulla pestis humano generi pluris sitit. Mansuetudo irae domitrix, tanto nobilior est, quanto acerbior irritata conquiescit. Perquam sapienter ac verè dixit Romanus scriptor: *Tunc principia laus mansuetudinis, cum ira iustissima causa est.*

Mansuetudinis Actiones, seu, praxis.

1. Mansuetudinis est, illatis injuriis nequaquam exacerbari, nec asperis verbis cor amarum ejicere. Si mitis es, aut suaviter respondebis, aut penitus silebis. Modeste subridere, docet ex arte Mansuetudo.
2. Homo mansuetus plurima non videt videns, non audit audiens, nec provocanti ad lites respondet, multo minus alios ipse provocat.
3. Mansuetudinis est non pardos, aut leones, non corvos aut loquaces graculos, sed oves, sed columbas, sed agnos emulari, & verbis mordaces non remordere: pusilli enim hominis est, repetere mordentem ut mures & formicæ solent, ad quas, si manum admoveris, ora convertunt.
4. Mansueti est, non tantum bilem propriam, sed & alienam mollissimis dictis temperare.
5. Mansuetudinis est, aut silentio, ut dictum, aut certe dictis placidissimis tam contumelias quam calumnias refutare. Hanc è ceteris causis assignamus. Aut potentior te læsit, aut imbecillior: si imbecillior, parce illi; si potentior, parce tibi.
6. Mansueti est alios non irritare, nec tantum aliis non nocere, sed nec cogitare nocumentum inferre.
7. Mansueti est iræ alterius cedere, nec unquam col-

lari pede cum pertinaçium malitiâ contendere; dicto factove lacessitum non reclamare, non obmurmurare, non nares corrugare; nullum denique signum offensæ animi, nec voce nec gestu edere: atque ira exandescantiam alienam aut suaviter declinare, aut eam certe mitigare hoc dulci mansuetudinis saccharo, prout beatus Paulus monuit: *Non vosmetipsos defendentes charissimi, sed date locum iræ.*

CAPVT III

Rosa Lignea, seu, Silentium, & amor solitudinis.

§. I.

ARCA paucorum hominum domicilium, sed totius orbis compendium, è lignis Setim fabricavit Noë. Hoc ligni genus pulchrum, leve, validum, ignorans cariem. Rosa ex hoc ligni genere tornata silentii ac solitudinis amorem denotat. Utriusque virtutis hujus Mater Domini fuit amantissima, tam verborum parca, quam assueta solitudini. Verba divinae Virginis paucissima Bernardus velut numerans: *In omni textu quatuor Evangeliorum, si bene meminimus, inquit, non nisi quater Maria loquens auditur. Primum quidem ad Angelum, sed cum jam senel atque iterum allocutus eam fuisset. Secundo ad Elisabeth, quando vox salutationis ejus Joannem exultare fecit in utero, & ea magnificante Mariam, ipsa magis Dominum magnificare curavit. Tertiò ad filium, cum jam esset annorum duodecim, quod ipsa & pater ejus dolentes quaesissent eum. Quarto in nuptiis ad filium, & ad ministros. Ita quinquies universè cum aliis sermoeinata est.*

Liceat mihi, quid ego hinc sentiam, aperire. Etsi omnis hujus virginis vita prodigium caeleste, & continuum fuerit miraculum, nihil tamen æquè admirandum in ea videtur, quam illud circa Josephum obtusescendæ virtutis silentium. Fugam Josephus tacite circumspiciebat, jamque abitum clam moliebatur. Conjugem non ausus ream dicere, nec mysterii arcana explorare velle, in eam potius sententiam ibat, ut discederet. Hæc virgo Deo plena non obscure advertit, & tamen tacuit; se deserendam vidit, & tamen tacuit; certissimas Angeli promissiones sensit, & tamen tacuit; trepidantem de sua fide conjugem observavit, & tamen tacuit. Taciturnitas hæc, Deus, quam admiranda, quam fiducia plena! Ne suas ipsa laudes narrare cogeretur virgo, illa potius pati, quam ista loqui voluit. Sed de hoc nos infra fusi.

Neque tantum suas ipsa laudes silentio preffit celestis virgo, sed eadem hac taciturnitate modestissima effecit, ut prerogative illius plurimæ in Evangelii librum non sint relatae.

Birgitta sanctissima vidua caelestibus ostentis sapiens crudita, Matrem Domini sic loquentem facit: Tali die sicut hodie surrexit à mortuis filius meus, fortis quasi leo. Mihi verò, quæ sum mater Dei, cum post mortem ejus incomprehensibili dolore mæsta essem, apparuit idem filius meus prius quam aliis, & palpabilem se ostendit mihi consolans me & commemorans, se visibiliter in cælum ascensurum. Et quamvis hoc non est scriptum propter humilitatem meam, tamen ista est veritas, quod filius meus resurgens, primò mihi apparuit, quam alicui alii.

§. II.

EPiphanius Constantinopolitanus presbyter vitam matris Virginis è probatissimis Auctoribus à se conscriptam ait. Multa hic refert à Nicephorò Callisto confirmata; qui in te praesenti: Erat Maria, inquit, in rebus omnibus honesta & gravis, pauca admodum eaque necessaria gesta, &

B.V. Maria
Silentii ac
solitudinis
fuit aman-
tissima.
Bern. serm.
in verba
Apocal. St.
quid ma-
gnum, etc.
mihip. 345.

Nihil equè
admiran-
dum in B.
V. Maria
quam illud
circa Jose-
phum si-
lentium.

Revelationes
S. Birgittæ
lib. 6. c. 94.
Christus
resurgens
matri prius
quam aliis
apparuit.

Niceph. l. 2.
historia sa-
era cap. 23.
B. Maria in
rebus om-
nibus ho-
nестissima, &

necessaria loquens; ad audiendum facilis & perquam affabilis, honorem & venerationem exhibens omnibus. Addit: Decenti libertate adversus omnes homines usa est; sine risu, sine perturbatione, sine iracundiâ maxime, ut quæ utrumque nôrat, & castissimè loqui, & sanctissimè tacere, prout res ac tempus vel sermonem vel silentium postulasset.

Macrobio nihil videtur tam congruum sapientiæ, quam locis & temporibus aptare sermones. Nimirum Providet ante diu, quid rectè dicere possit Vir sapiens.

In sermone Bernardinus affirmet: Sapientissima virgo ornata erat discretissimâ taciturnitate; nil enim locuta quod non premeditata.

Seneca epist. 4. sine omnino. Romanus Sapiens orationem proferri malebat quam profluere. Ideo Lucillum ad honestissimam formaturus: Tardiloquum, inquit, te esse jubeo. Ambrosius divinz hujus Virginis exemplum proponens imitandum: Disce, inquit, virgo verborum vitare lasciviam: Maria etiam salutatio- nem Angeli verebatur, cogitabat enim, qualis esset ista salutatio. Quod si sermones & dicta matris numeremus eâ ratione, quâ Christi effata in cruce, septem omnino verba tam Filii quam Matris inveniemus.

Primum à Matre editum verbum Charitatis fuit, salutando Elisabeth.

Alterum Gratiarum actionis, Magnificat anima mea Dominum.

Tertium Castitatis, Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?

Quartum Humilitatis: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Quintum Doloris: Fili, quid fecisti nobis scire? Sextum Commiserationis, Vinum non habent.

Septimum Instructionis, Quodcumque dixerit vobis, facite. Scrutare voculas omnes & syllabas, quas Virgo beatissima enuntiabat, nihil in eis inane aut vacuum, sterile nihil reperies. Exactissimam tam loquendi quam tacendi normam videbis.

Porro solitudinem & amabat hæc virginum virgo, ut metitissimum hoc illi encomium assignarit Ambrosius: Sola in penetrabilibus, quam nemo virorum videret, solus Angelus reperiret; sola sine comite, sine teste, ne quo degenerare depraveretur assatu, ab Angelo salutatur. Itaque Maria ab Angelo inventa est sola, neque enim comites feminas desiderabat, quæ bonas comites cogitationes haberet: quin etiam tunc sibi minus sola esse videbatur, cum sola esset, cui aderant tot Sancti, tot Prophetæ, tot Angeli.

§. III.

Solitudo Spiritus sancti metropolis est. Hic diplomata sua Joanni dedit. Hic omnibus solitudinem amantibus ad cor loquitur. Huc Christus discipulos suos invitans: Venite scorsum, inquit, in desertum locum, & requiescite pusillum. Huc Arsenius navigium suum velut è mari ad portum appulit, voce divinâ monitus: Arseni surge tumultus, & salutem assequeris.

Ad religiosissimam hanc solitudinem Bernardus humanissimè invitans: O sancta anima, inquit, sola esto, ut soli omnium serves teipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos; secede ab amicis, & intimis, etiam ab illo, qui tibi ministrat. An nescis, te verendum habere sponsum, & qui nequaquam suam velit tibi indulgere presentiam presentibus ceteris?

Quando in solitudine contemplabatur virgo Maria, tunc venisti, & in eâ & de eâ carnem assumpsisti, ô bone Jesu! O solitudo beata! ô ereme mors vitiis, vita virtutum! Te Lex & Prophetæ mirantur: & quicumque ad perfectionem venerunt, per te in te paradysum introierunt. O beata vita solitaria & contemplativa, quid ultra de te loquar? Ipse Dei Filius Sal-

A rator & Magister noster exemplum dedit nobis fugiendi in desertum, & mansit in solitudine; ubi sunt rose charitatis, quæ semper flammescunt, quæ semper in sancto odore virunt. Utinam nullus hominum esset mecum exterius, ut familiaris loqui possem cum Deo interius. Ipse enim & secretum quarie, & solitarium locum diligit. Fugiam ergo hominum solaria, & colloquia, ut in secreto cordis mei Deum habitantorem habere possim.

Hoc ipsum rex Hebræus ardentissimis votis exoptans: Quis dabit mihi pennas, inquit, sicut columba, & volabo, & requiescam? Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. In turbis semper turbæ. Multis parum profuit vitia sua projecisse, quamdiu cum aliehis rixandum erat.

Romanus Sapiens hic crebras & serias præceptiones ingerit. Hæc illius verba sunt: Quid tibi vitandum præcipue existimem, quarie Turbam. Ego certe confiteor inobedientiam meam. Nunquam mores, quos extruli, refero. Aliquid ex his quod composui, turbatur; aliquid ex his, quæ fugavi, redit. Iam mica multorum est conversatio. Nemo non aliquid nobis vitium, aut commendat, aut imprimit, aut nescientibus alimur. Idem repetitis monitis inculcans: Sic est, inquit, non maris sententiam: fuge multitudinem, fuge paucitatem, fuge etiam unum. Non inveno, cum quo te malim esse, quam tecum. Recede in te ipsum, quantum potes. Primum argumentum compositæ mentis existimo, posse consistere & secum morari. Quod si aliud non liceat, illud Quintilianus servandum: Etiam in turbâ, inquit, etiam in convivio faciat tibi cogitatio ipsa secretum.

§. IV.

Nemo putet auditurum se, quid in se loquatur Dominus, nisi sit extra turbas. Publius Scipionem, eum qui primus Africanus est dictus, dicere solitum ferunt. Nunquam se minus otiosum esse quam cum otiosus, nec minus solum quam cum solus esset. Magnifica vox ac sapiente digna, quæ declarat, illum & in otio de negotiis cogitare, & in solitudine secum loqui solitum, ut neque cessaret unquam, & interdum alterius colloquio non egeret: ita duæ res, quæ languorem afferunt ceteris, illum acuebant, otium & solitudo.

Ad quæ elegantissimè beatus Ambrosius: Non, inquit, primus Scipio scivit solus non esse, eam solus esset. Sit- vit ante ipsum Moyses, qui, cum taceret, clamabat; cum otiosus flaret, prelabatur. Adde otiosus, ut manus ejus alii sustinerent: nec tamen minus quam ceteri negotiosus, qui otiosis manibus expugnabat hostem, quem non poterant vincere, qui dimicabant. Cujus autem majora negotia, quam hujus otia, qui quadraginta diebus positus in monte totam legem complexus est? Quando ergo justus solus est, qui cum Deo semper est? quando solitarius, qui à Christo nunquam separatus est? solus profectò non est, qui, quoties vult, meliore sui parte calum obambulat, tanto facundior cum Deo, & cum Angelis, quanto inter homines taciturnior. Hoc illud silentium, est, de quo Isaïas dixit: In silentio & in spe erit fortitudo vestra.

Silent, qui turbas & tumultum cavent. Nihil animorum meditationi aptius, quam solitudo: solitudinem amet ac fecessum, qui cupit familiaris fieri celo.

Ferunt Hieronymum Stridonensem, Christianæ pietatis lumen & propugnaculum ingens, dicere solitum, oppida & urbes videri sibi tetros carceres, solitudinem paradysum. Putes, eum sensisse, quæ dixerit, quippe qui retortidum Syriæ solum scorpionibus & feris infestum sacco amictus, humi cubans, aqua & herbis victitans Romanis prætulit beneficiis.

Solitarius (ait magnus ille Antonius) cum solo corde suo luctamen est; autem, qui inter turbas est, hostes suos nunquam numeraverit; qui solus est, extra bellum oculorum, aurium & lingue vivit, qui inter homines agit, cum oculis, cum lingua, cum auribus satis tricarum habet, etsi quies sit ab aliis hostibus. Soli pascant oculi, sat ostiorum pascit, per quæ pestis penetret. Has

§. VI.

Has portas hic occupat hostis. Mors per fenestras
ascendit. Pleni rimarum omnes sumus ac fenestrarum.
Has optime vel claudis solitudo, vel hostem per eas ex-
cludit. Ideo Iustinus Martyr liberè pronuntiat: *Qui vult
soliciter vivere, studeat nec videre multa, nec audire; fugiat,
fugiat & maneat in solitudine, tantò vicinior cælo, quan-
tò remotior à tumultibus terræ.*

§. V.

Aristhenes rogatus quid è Philosophiâ fecisset lu-
cri: Posse mecum loqui & versari, aiebat. Lucrum
certè ingens, & ad vitam continentiorum adjumentum
maximum solitudo. Ideo Pytho, ut Laërtius refert, de-
prehensus solus, & tamen loquens, rogatus quid fa-
ceret? Meditor, inquit, probus esse.

Vita inter turbas & negotiosos tumultus vix vita cen-
feri potest. Quod Simili epitaphium testetur. Similius
vir militaris aeo Adriani Caesaris, ad plurimam ætatem
pervixit, sed quia ultimum duntaxat septennium à tubis
& classico remotus sibi ac quieti vixerat, hoc tumulo
suo inscribi voluit: Hic jacet Similius septennis verulus,
qui licet annis plurimis vixerit, tamen annis tantum-
modo septem vixisse censendus, quibus ei licuit quietè
vivere. Similio multos reperias similes, qui in fluctus
medios eunt, & tumultuosam probantes vitam, quoti-
die cum occupationibus suis luctantur, & vix unquam
sibi vivunt. Sapiens mallet in pace, & solus esse, quam in
hac circumstrepentium negotiorum pugniâ.

Sed artis est profectò in solitudine non solum esse; in
otio non otiari, & vitam non ignavam, sed tranquillam
ducere. Epictetus dicere solebat. Quemadmodum mali
tragædi soli canere non possunt, sic quidam non soli
secum deambulare. Qui Deum & Angelos solitudinis
sue socios habere nescit, pæne tutius inter clamores ac
streptus vivit. Bonæ ac castæ mentis præsidium ingens
solitudo.

Egregiè Philo: *Vir bonus, inquit, vite quiete amator, se-
cessum querit & solitudinem, latere cupiens non odio homi-
num: est enim si quis alius eorum amans: sed quia fugit & pro-
culcat vitia, quibus vulgus delectatur, gaudere iis solitum, quæ
dolenda sunt, & dolere de iis, quæ gaudenda.*

Sed de silentio quid addam? Silentium plenis buccis
pæne omnes laudant, vix ulli observant; quis est, qui
cum Simoniæ non dicat: Nunquam se pœnituisse silen-
tium, sermonis sapiens. Nec nescimus optime dictum à
Demarato, neminem stultum filere posse: Silentium in-
finitorum malorum nobilissimum esse pharmacum, nec
pæne quidquam inter innumera pericula tutius quam
filere. Non ignoramus, auri contemptum, loquendi op-
portunitatem, & silendi patientiam, præcipua virtutis
esse fundamenta. Constat, malum hominem tacendo
rectius quam loquendo superari; meliorem esse pru-
dentiam parum urbanam, quam loquacitatem stultam:
signum fatuitatis certissimum esse, os garrulum, & ver-
bis abundans. Quotidianâ liquet experientiâ, plerum-
que nullum deesse peccatum, cum lingua deest frenum;
mala pæne omnia ex ore nasci nimium verboſo. Hæc
omnium vocibus jactantur, his libri ac codices imple-
ntur, hæc è pulpitis ac cathedris proclamantur, at interim
nos intemperantis linguæ homines, cum datur occasio,
imò etiam cum negatur, effusissimè garrimus, & malu-
mus videri fatui, quam parum urbani. Nemo ferè est,
qui Ecclesiæ leges curet, quæ non loquendi solum, sed
& tacendi tempus sanciant. Equis est, qui silentium
inter artes easque primarias referendum putet? ita su-
perfluum censemus discere, quod sciant pecudes. Inde
fit, ut neque loqui sciamus, nec tacere. Sed ideò loqui
nescimus, quia tacere non didicimus: & ideò nescimus
tacere, quia perpetuò loqui cupimus. Utrumque miser
(parum hoc) utrimque malitiosus, quia importunè loqui
malumus quam opportunè filere.

Tom. I.

Objicias: Sæpius loquendo videri discendum esse
loqui, uti fabricando fabri, & cantores finus
cantando. Negat Basilus, parem utrumque rationem
esse, & causam addit hanc: Rectè loqui non simpliciter
est artificii, quod nos non tantum non callemus, sed
contrariam ei assuetudinem, ne id faciliè discamus, op-
ponimus, dum quidquid in buccam venit, sine ordine,
sine lege per tumultum effutimus, quod nisi silendo de-
discere non possumus. Atque hic silentium duo nobis
præstat. Primum est: Vitosum loquendi modum doc-
cet oblivisci, quod aliter nisi tacendo fieri non potest.
Deinde tempus & spatium concedit eos inspiciendi,
qui rectè loqui eximè sciverunt. Lingua in quibusdam,
sed paucis nobile & argutum membrum, in magnâ au-
tem parte hominum nocens atque pestiferum, & quo
multis caruisse sit melius. Ita non solum in servo verum
cernitur, quod Satyricus dixit:

Lingua mali pars pessima servi.

Sed in plerisque etiam liberis, quibus nil peius dedit na-
tura quam linguam.

Cum incipimus odisse silentium, à vanis ad nocitura
facillimè decurrimus, minisque jam circumspècti ne-
gigentiorèque verborum nostrorum observatores in
plurima pœnitenda labimur. Nam sæpè, cum vera ser-
moni desunt, ad mendacia divertimus; modò prom-
ptum sit, quod loquamur, verum an salum, id scilicet
non multum interest. Inde plenis jam plaustris aliena
fama prostritur, & ille disertissimus habetur, qui alio-
rum navos copiosius exagitat. Ita in alienâ famâ & san-
guine natant hæc linguæ, postquam silentii frenum ex-
cusserint.

Quærit Jobus: *Nunquid justificari poterit vir verborum?*
Certissimum, ubi multa verba, ibi multa peccata. In
multiloquio non deerit peccatum. Ergo ut minuas pecca-
ta, contine verba; & silentium ama. Assuesce silentio,
& cum voluptate taciturnitatem coles: assuesce fabulis,
& cum mœiore linguam continebis. Tantum in utram-
que partem assuetudo valet.

Silentium, cum loquendi tempus non est, prudentiæ
signum evidens est. Carpent alii taciturnitatem tuam,
modò probent vitam tuam: Isaiæ non fallax oraculum
est. *Cultus justitiæ silentium, & securitas usque in sempiternum.*
Nisi amicus fueris solitudini ac silentio, non eris virtuti.
Plerumque quod precando lucramur, id omne perdi-
mus confabulando, uti Penelope telam, quam interdiu fi-
texerat, dissolvit noctu, nunquam sui operis visura fi-
nem: ita quidquid boni sensus è precibus & colloquiis
cum Deo hauritur, id effunditur, vaniloquentiâ. Imò
difficillimum est rectè precari, ubi tam pronum est lo-
qui. Mens namque tam variis narrationibus onerata,
ægerimè sese ad orationis quietem componit. Occur-
runt audita & narrata, & quidquid imbibit, non supre-
mis tantum labris natat, sed omnem animum occupat.
Ita dum mens orationem meditat, innumera sugges-
tiones aliò eam vocant, & ad se trahunt. Nec potest
facile animus dictorum auditorumque mille formis
illusus ad meliora se convertere, aut supra hæc erigere
tantâ nugarum mole oppressus.

Nescit mens inhaerere Deo, sui, Deique per tot fa-
bulas prodiga: Conjunctionem cum Deo ignorat, quæ
solitudinis & silentii amica non est: Cælestia non attingit,
quam tot inanum colloquiorum maria demer-
gunt. Non fert æmulum Deus: aut enim amari solus
vult, aut amari non vult. Vis illi conjungi? Amove,
quidquid ab illo te disjungit, ut conjungat alteri. Inter
potentissima, quæ te alteri conjungunt, est quædam lo-
quendi prodigalitas, cum nec necessaria nec temporari
apta profundimus.

Tit

§. VII. Ilo-

§. VII.

In Socrates duo dicendi tempora putabat statuenda: ut non loquamur nisi de iis quæ certò novimus, vel de quibus dicere necessarium est. In his enim solis orationem silentio præstare, in aliis esse melius silere quam loqui. Quocirca quies & silentium tranquillæ conscientia optatissimum asyllum. Qui promptus est ad loquendum, loquendi limites facillimè transierit. Hypocausum calidum sine ostio, vas vinarium sine operculo, lingua sine silentio, nec illud calorem, nec istud odorem, neque hæc animi fervorem conservabit. Disce tacere, si vis proficere. Quid es, cum loquax es, nisi urbs sine muro, domus sine ostio, vas sine operculo, equus sine freno? Hebræus Ethicorum doctor hæc confirmans: *Sicut urbs patens, inquit, & absque murorum ambitu, ita vir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.*

Prov. c. 25.
vers. 28.

Addo in
Chron. a. 16.
anno
Christi 410.
Gennadius
de viris il-
lust. c. 19.

1. Silentii
documentum.

Secundum.

Tertium.

Severus Sulpitius presbyter, vir & genere & litteris clarus, voluntarie paupertatis amans, Martino Turenensi & Paulino Nolano præfulebus charus, jam senex à Pelagio ejusque affectibus sermonem illaqueatus, demum loquacitatis suæ culpam agnovit, & silentium sibi à seipso indictum non rupit ad obitum usque, ut quod malè loquendo deliquisset, severe tacendo expiaret. Hic ego rem omnem in compendium confero, & tria documenta. Primum, *lædi ac silere, summe fortitudinis est.* Continere linguam, cum nemo reprehendit, nemo mordet, nemo conviciatur, artis est non permagnæ. At reprehensiones, morsus, convicia audire, & tacendo ferre, hoc artis, hoc Christianæ generositatis maximum argumentum est.

Alterum Pythagoræ: *Aut sit, aut asper silentio meliora.* Tantò enim utilior erit oratio, quò silentium temperativius.

Tertium Xenocratis: *Qualibet dies sui etiam silentii tempus habeat.* Xenocrates quemadmodum omnes diei partes actionibus certis assignabat, ita suam etiam dabat partem silentio.

Quapropter nihil æquè proderit quàm quiescere, & minimum cum aliis loqui, plurimum secum.

SILENTII ET AMORIS

ERGA SOLITUDINEM

Actiones, seu, praxis.

1. Silentii
praxis.

Secunda.

Ecclesi. c. 20.
vers. 6.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Seneca ep. 8.
initio.

Sexta.

1. Singulis annis solitudinem plusculum gustare, & eam aliquot saltem dies frui. Imò diebus singulis aliquid silentio & solitudini dare, declinare à turbâ, & ad orandum aut meditandum secedere.

2. Solitudinem ac silentium jam lectionis, jam orationis, jam & laboris vicibus mutatis condire. *Est tacens,* inquit Siracides, *sciens tempus aptum.*

3. Solitudinem mirificè recreat liber cæli aspectus, stellarum sub adultæ noctem consideratio, dum quis ipse sibi dicit: *Hæc erit domus tua, si eam te dignum gesseris inquilinum.*

4. Optima ad solitudinem dispositio est, solers exteriorum sensuum custodia. Os, aures, oculi, si opportunè claudantur, solitudinis sunt vestibulum.

5. Quandoque nocti aliquid decerpere, ut id piis studiis detur. Seneca de se clarissimè: *Nullus, inquit, mihi per otium dies exit: partem nocturni studii vindico: non vaco somno, sed succumbo, & oculis vigilantia satigatos, cadentesque in opere detineo. Hoc idololatrar fecerunt; quid nos Christiani?*

6. Tum maximè silere, cum maximè os loqui cuperet. Præcipue verò cum aliorum verba perstringunt ac urunt, ipse sibi quisque dicat: *Tace jam, tace, nil tutius; moderare linguam, aut peristi. Loqueris? sermonis milites te pœnitebit. Siles? causam habes optimam, modò eam lingua non corrumpat.*

A 7. Cultæ solitudinis actiones primariæ sunt: Enodolægi faciendæ se parare, pios libros lectitare, de toto vitæ statu cogitare: continua Dei beneficia perpendere: vitæ melius instituendæ modum exquisire: omnium hominum novissima prævidere: temporis rectè distribuendi, & optimè collocandi rationem intrare.

8. Silentii virtus non solum à pravis & illicitis sermonibus linguam continere, sed etiam ab utilibus & permixtis. De seipso rex David: *Et filii à bonis ait. Solus ad præceptum illucit non proruit, qui à licitis etiam se cautè retrahit. Homo sapiens tacebit usque ad tempus.*

9. Sicut vitia & virtutes suos quolibet gradus habent, ita & hoc. Ideo solitudini paulatim affluendum. Primò quidem discere, exiguo tempore solitudinem tolerare: Dein unam alteramve horularum partem ei tribuere: post aliquantum temporis, seu partem diei, deinde diem, suo tempore dies aliquot, demum unam alteramve hebdomadam ei assigna. Facilis est iste, in quavis virtute progressus.

CAPUT IV.

Rosa Alabastrina, seu, Fides.

§. I.

Fundamentum omnis Christianæ vitæ fides est. Ubi hæc deest, aut vacillat, tota ruit structura. Fides summe nobis necessaria est, principio quidem ob immensam Dei maiestatem, quæ ratione nequit, fide comprehendendi potest. Deinde fides requiritur, ut homo præmium sibi destinatum promeretur: quia in re non solum hominis voluntas divinis obsequiis impendenda, sed etiam intellectus, illam divinæ voluntati, illum iudicii divinis subijciendo. Tertio finis omnium nostrum, ad quem conditi sumus, est Deo æternum frui, Deum inter immortales delicias semper aspicere; acqui hoc supra naturam est, quò perungere non potest ratio, ergo fides. Quod beatus Pontifex Leo explicans: *Maxime, inquit, hic vigor est mentium, & valde fidelium hoc est, lucum est animorum, incunctanter credere, quæ corporis non videntur intrinse.*

Beatissima Domini mater altissima credidit mystèria. Divinæ Triados arcanum naturæ lex ignorabat. Lex Mosis vix quidquam de eo sciebat. At virgo ex vacuum oraculis, & Angeli verbis, Patrem & Filium nominantis (*Hic erit Altissimi Filius*) & addentis (*Spiritus sanctus superveniet in te*) sublime illud mysterium accepit & credidit, idque eo tempore cum Evangelium nondum promulgatum.

Gedeon & Zacharias, ut firmius crederent, illustra ejus rei signa petierunt: Virgo non prodigia postulabat, non exigebat miracula, neque rei certitudinem curiosius indagabat. Firmius omnia & constantius credidit, quàm ullus unquam hominum; credendo vicit Abrahamum. Quod enim beatus Paulus de Abrahamo, hoc de illâ verissimè dici poterit: *Contra spem in spem credidit, ut Romæ fieret mater multarum gentium.* Supra omnem naturæ præputum & virginem semper se permansuram & tamen parituram credidit.

Locupletior omnibus testis Elisabetha: *Beata, inquit, tu quæ credidisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.* Ex his concludens Augustinus: *Sacratissima virgo, inquit, beatorum fuit per fidem perfectam concipiendo Deum in animâ, quàm in corpore. Nam etsi tanta sit dignitas, Deum matrem esse, ut major homini conferri non possit, ea tamen fide la jus ad immortalem gloriam non dedit, sed fides vivacissima. Hæc charitati juncta virginem super universos Angelorum ordines erexit.*

§. II. Ad